

ĽAVORUKÉ DIEŤA V ŠKOLE.

Spracoval: Stanislav Fila, prom. psych. KPPP Banská Bystrica

Spracované podľa:

Miloš Sovák: Metodika výchovy leváků, SPN, Praha 1966

Miloš Sovák: Výchova leváků v rodině, SPN, Praha 1972

Niekoľko základných poznatkov o ľaváctve.

Lateralita - sa nazýva prevaha jedného z párových orgánov (zmyslových a hybných). Môže byť lateralita tvarová (tvar a objem napr. ruky) alebo funkčná - rozdiely v kvalite výkonu.

Tvarové rozdiely - nie sú v súlade s funkčnými - napr. maliar porcelánu - ľavák, mal pravú ruku väčšiu a silnejšiu - jemnú maľbu vykonával ľavou rukou a pravou si pridržoval porcelánové predmety, niekedy dosť ťažké.

V posudzovaní laterality sa niekedy zameriavame predovšetkým na rozdiely funkčné.

Vedúci orgán - je ten z párových orgánov, ktorým človek vykonáva zvlášť náročné, jemné, prípadne nebezpečné úkony. Prednostné používanie neznamena používanie výlučne. Každý z párových orgánov je riadený z príslušných centier na príslušnej mozgovej pologuli. Pretože sa nervové dráhy prekrížujú, pravostranné orgány sú riadené z centier poglobule ľavej a orgány ľavostranné z poglobule pravej. Tá mozgová poglobula, ktorá riadi činnosť vedúcich orgánov sa nazýva **poglobula dominantná**.

Vlastnosť dominantnej poglobule riadiť vývojovo najvyššie výkony človeka sa nazýva **dominancia**. Táto je podmienená hodnotnejšou anatomickou skladbou a tiež aj funkčnou zdatnosťou príslušného nervového tkaniva.

Dominancia je faktor individuálny, vrodený, určený biologickou štruktúrou centrálného nervstva. Je to jav prvotný, ktorý sa druhotne premieta na periférii tela - do prejavov laterality.

Lateralita - je odrazom dominancie. Jej prejavy sú u rôznych ľudí rôzne. Výchovným pôsobením sa jej prejavy buď posilňujú (napr. u pravákov), alebo potlačujú (dosť často u ľavákov). Lateralita ako prejav individua je ovplyvniteľná výchovou, kým dominancia sa výchovnými vplyvmi nepretvára, môže sa však nesprávnou výchovou narušiť prírodou daný optimálny pomer hemisféry dominantnej a subordinovanej.

Z vývojového hľadiska je lateralita znak špecificky ľudský. U človeka doby kamennej bolo pôvodne rovnomerné rozloženie pravákov a ľavákov. tento pomer sa zmenil v prospech zjavnej pravorukosti pravdepodobne na základe primitívnych astronomických poznatkov, starodávnych mýtov a náboženstiev, odkiaľ preferovanie pravej strany prešlo aj do spoločenských zvyklostí a vytvorilo terajšiu pravostrannú kultúru a civilizáciu.

Typy laterality

a) vrodený typ laterality, daný dominanciou sa nazýva genotyp. ten sa môže prejavovať ako fenotyp, teda zjavný typ, rôzne. Pravoruká civilizácia potlačuje genotyp ľaváctva - z genotypických ľavákov sa stávajú fenotypickí praváci. Preto sa zdá, že je ľavákov tak málo.

b) prekrížená lateralita - niekedy sa stáva, že jedna hemisféra riadi určité funkcie a druhá iné. To sú ľudia, ktorí prednostne používajú ľavé oko a pravú ruku a pod.

c) Ľaváctvo z nutnosti - vrodenný pravák sa stáva ľavákom z toho dôvodu, že jeho pravá horná končatina bola nejakým patologickým procesom vyradená z činnosti. Precvičenie na ľavú ruku prebieha bez ťažkostí - nie sú tu rušivé podnety z dominantnej končatiny.

d) patologické ľaváctvo - vzniká z poškodenia vedúcej ľavej pologule. Potom prevládne druhá pologuľa a s ňou aj ľavá ruka.

Stupne laterality

Zo všetkých prejavov laterality má najväčší praktický význam lateralita motorická t.j. pravorukosť a ľavorukosť. Rozlišujeme vyhranených ľavákov, nevyhranených ľavákov, ambidextrov - obojručných, nevyhranených pravákov a vyhranených pravákov.

Čo sa týka počtu ľavákov ukázalo sa, že platí predpoklad, že pôvodné rozloženie ľudstva na pravákov a ľavákov zostáva až po našu dobu, iba je prekryté nánosom pravorukej kultúry. Okrem iných tento názor potvrdil rozsiahlym výskumom na pražských deťoch aj profesor Sovák, ktorý dokázal, že genotyp pravorukosti a ľavorukosti je 1:1.

Spoločenské faktory - t.j. pravoruká kultúra a civilizácia buď priamo alebo nepriamo ovplyvňujú lateralitu tak, že podporujú pravorukosť a potlačujú ľavorukosť.

a) Pravák v pravorukom prostredí - silne vyhranený sa cíti ako doma. Pravák menej vyhranený v pravorukom prostredí má veľkú výhodu, lebo posilňuje jeho nie príliš silný fenotyp.

b) Ľavák v pravorukom prostredí - silne vyhranený ľavák prichádza do rôznych konfliktov, ktorým musí odolávať. Odolá každému nátlaku a nedá sa precvičiť - skôr sa zlomí jeho charakter alebo potlačí rozvoj intelektu.

Ľavák slabého stupňa genotypu podľahne tlaku pravorukého prostredia a stane sa zjavným pravákom. Ak rozdiely vo výkonnosti oboch mozgových pologúľ nie sú výrazné, prechod prejde bez ťažkostí.

Ľavák stredného stupňa genotypu - ich ľaváctvo nie je tak silné, aby odolalo pravorukému nátlaku. Nie je však tak slabé, aby potlačenie vrodenej ľavorukosti prešlo bez skrytého alebo zjavného poškodenia individua.

Z výchovného hľadiska vyžadujú správne vedenie žiaci prvej skupiny - t.j. silne vyhranení ľaváci. U druhej skupiny je treba veľmi zodpovedne zhodnotiť stupeň ľavorukosti, aby sa nerešpektovaním jeho ľavorukosti nepoškodil zdravý vývin osobnosti.

Potlačovanie ľavorukosti, príčiny a následky.

Príčin potlačovania je viacero. Hlavnou sú však predsudky z minulých dôb - ľavorukosť sa považuje za niečo patologické. Čo sa týka následkov precvičovania ľaváctva, je ich pestrá paleta (nie len zajakávanie, ktoré je najznámejšie).

1. Motorický nekl'ud (55%) - prejavuje sa ako zvýšená aktivita celého tela alebo ľavej ruky. Objavuje sa najmä pri písaní (hnevá, neposedný, vstáva z miesta a pod.).

2. Zmeny v správaní (50%) - nastupujú niekedy intenzívne už na samom začiatku precvičovania. Niekedy sa deti stávajú plačlivými, hnevlivými, iné agresívnymi až pomstychtivými. Iné sú nápadne neposlušné, tvrdohlavé alebo klamú a podvádzajú.

3. Ťažkosti v písaní pravou rukou (39%) - písmo je neurovnané, nekoordinované až nečitateľné. Objavujú sa už v prvej triede, niekedy až v tretej triede, kde má ťažkosti najmä v diktátoch.

4. Neurózy (38%) - najčastejšie úzkostná neuróza a negativizmus.

5. Zajakavosť (33%) - môže vzniknúť z rôznych príčin a jednou z nich je preučenie. Zmizne ihneď po prevedení na ľavú ruku.

6. Odpor ku škole (27%) - nechť ku školskej dochádzke, niekedy aj ranné zvracanie pred vyučovaním. Vyskytuje sa aj záškoláctvo, zabúdanie pera. Nezriedka nepriateľský postoj k učiteľovi, ktorý sa prenáša aj do rodiny či k spolužiakom.

7. Zhoršovanie prospechu (27%) - nastáva niekedy v prvej triede, po polroku, niekedy typický náhly zlom v 3. ročníku u inak nadaných detí.

8. Výkyvy v prospechu (27%) - striedanie známok 1 a 5. Zvlášť nápadné v diktátoch. Učítelia charakterizujú takéto výkyvy ako dôsledky psychických stavov, nie nedbalosť v príprave.

9. Výkyvy v pozornosti (22%) - žiak sa už nedokáže tak dobre sústrediť na svoju prácu najmä na písanie a čítanie.

10. Dyslexie a dysgrafie (27%) - môžu vzniknúť aj samostatne, ale aj po precvičení (neurotická dyslexia).

11. Nešikovnosť (22%) - zvlášť nápadná v normálnych činnostiach prejavuje sa aj ako pohybová zmätenosť.

12. Enuréza (14%) - t.j. nočné a niekedy aj denné pomočovanie.

13. Tiky (8%) - potlačovaná aktivita ľavej ruky sa vybíja najrôznejšími záškľbmi v svalstve tváre.

Vidíme, že dôsledky preučovania sa prejavujú najmä v oblasti motorickej, rečovej a charakterovej.

Je samozrejmé, že dôsledky precvičovania nie sú u všetkých detí rovnaké. U detí so silnejším nervovým systémom sú menej silné a naopak.

Treba povedať, že nezáleží na spôsobe precvičovania, respektíve aj nenásilný spôsob precvičovania má negatívny dopad i keď nie zjavný na prvý pohľad.

Lateralita a výchova

Uvedieme si niekoľko poznámok o vzťahu laterality a výchovy. Dieťa vyrastá v prostredí pravorukej civilizácie a kultúry. Na jeho biologický základ dominancie pôsobia vplyvy prostredia. Tieto vplyvy alebo s prospechom využíva, alebo sa im prispôsobuje, alebo sa im bráni podľa toho, o aký typ a stupeň laterality ide i podľa toho, akým spôsobom sa pravoruké vplyvy uplatňujú.

Pravák - vyrastá v pravorukom prostredí bez ťažkostí a bez nutnosti osobitného prispôsobovania. Pravoruké prostredie vyhovuje pravákovi akéhokoľvek stupňa.

Ľavák - tento sa pravorukému prostrediu buď prispôsobí, alebo je ním poškodzovaný. Výsledok prispôsobenia záleží na spôsobe výchovy.

a) Ľavák správne vychovávaný - t.j. od útleho veku vedený tak, aby sa jeho vrodená lateralita podporovala a rozvíjala, má rovnaké predpoklady k maximálnemu rozvíjaniu svojich schopností ako pravák čo sa týka využitia vrodenej dominancie. Oproti pravákovi sú tu však určité rozdiely.

Neustálym denným stykom s požiadavkami pravorukého prostredia je nútený používať tiež ruku pravú. Precvičuje si teda - celkom prirodzene a nenásilne - svoju ruku pomocnú. Týmto si súčasne zvyšuje zdatnosť svojej subordinovanej pologule.

Požiadavky pravorukého prostredia však môžu u ľavorukého dieťaťa vytvárať konfliktné situácie. Ak výchova dokáže v takýchto prípadoch taktne pomôcť, naučí sa dieťa konflikty zvládnuť. Tak sa psychicky otužuje a pripravuje sa na zvládnutie konfliktov iných.

Môžeme teda povedať, že správne vychovávaný ľavák to nemá síce také pohodlné ako pravák, ale oproti tomu má možnosti, aby praváka predstihol.

b) Ľavák tolerovaný - nie je síce násilne precvičovaný, ale nie je cieľavedome a správne vedený k rozvíjaniu svojej dominancie. Tomuto dieťaťu sa v konfliktoch nedostáva podpory, a preto sa niekedy môžu objaviť povahové zvláštnosti a odchýlky.

c) Ľavák precvičovaný - záleží na stupni ľaváctva a dobe, kedy sa s precvičovaním začalo.

Ľavák v útlom veku - podlieha precvičovaniu pomerne ľahko. Rodičia či vychovávateľia sa pochvália ako ľahko to išlo. Následky precvičovania sa objavia neskôr a ich príčina sa alebo nepozná, alebo hľadá v niečom inom.

Ľavoruké dieťa v predškolskom veku - u silných typov lateralít sa už dokážu brániť - negativizmus atď.

Ľavoruké dieťa školského veku - znáša potlačovanie ľavorukosti veľmi ťažko. K precvičovaniu sa tu používa nácvik pravorukého písania. Následky tohoto výkonu, ktorý je dosť náročný aj pre pravákov, znamenajú niekedy poškodenie dieťaťa na celý život.

Ľavák v dospelom veku - sa prispôsobuje požiadavkám pravorukého prostredia veľmi dobre a bez nebezpečenstva poškodenia osobnosti.

Výchova neprecvičovaných ľavákov.

Čo sa týka určenia ľavorukosti, jej stupňa, dá sa zistiť orientačnými skúškami, z anamnestických údajov a pod. U vyhranených ľavákov niet problémov. V tých prípadoch, kde je lateralita nevyhranená, prípadne sa jedná o lateralitu skríženú, je vhodné nechať dieťa psychologicky vyšetriť.

Pedagóg dostáva v tom prípade správu o stupni jeho ľavorukosti, prípadne o type s odporúčaním vhodnosti či nevhodnosti precvičovania.

Ľavoruké dieťa v základnej škole.

Je vhodné a užitočné, aby sa ľavoruké dieťa pripravilo už v rodine. Dieťa má byť poučené, že jeho ľavorukosť nie je vada, ani nejaká zvláštnosť, že je to prirodzený jav. Pri zápise do školy je treba predísť tvrdým konfliktom dieťaťa so školou. Treba zdôrazniť - ak si dieťa uchovalo svoju ľavorukosť napriek predchádzajúcim vplyvom pravorukého prostredia až do školského veku znamená to, že ide o ľavorukosť silného stupňa. Učiteľ má prijať toto oznámenie ako samozrejmosť. Nie je vhodné, ak učiteľ

pri zápise rodičov ubezpečí "s tým si už my vieme rady, to dokážeme odstrániť a pod."

V prvej triede - ľavoruké dieťa musí nájsť plnú oporu v svojom učiteľovi, aby sa bez ťažkostí zapojilo do školského kolektívu. Ak sa stane, že niektoré dieťa žaluje učiteľovi, že tamten je ľavák, učiteľ také poznámky stručne a kľudne usmerní, aby podporil sebadomie ľavorukého dieťaťa.

Učiteľ posadí ľavorukého žiaka v triede tak, aby v lavici pre dvoch sedel na ľavej strane, ak sedí s pravákom.

Ak ich je viac, je výhodné posadiť ich za sebou alebo spolu pre ľahšiu orientáciu v ich manuálnych činnostiach.

Keď sa v začiatkoch prvej triedy oboznamuje učiteľ so žiakmi, všíma si ich motorickú lateralitu. Môže zistiť, že niektoré deti sa pravidelne hlásia, uchopujú predmety, kriedu a pod. ľavou rukou. Takým spôsobom môže poznať ľavorukosť, ktorá nebola v rodine poznaná či hlásená pri zápise.

Bolo už povedané, že žiakovi sa má ponechať na jeho vôľu, ktorou rukou bude písať. U pravákov je samozrejmé, že budú písať pravou rukou. U ľavorukov to však samozrejmé nie je. Ľavoruké dieťa, najmä ak jeho ľavorukosť nie je príliš vyhranená (strední), je vystavené najrôznejším pokusom o precvičovanie. Niekedy im ťažko odoláva napr. keď ho učiteľ pohladí a láskavo mu povie: "Skús, či by ti to išlo pravou rukou, urob to pre mňa." To je samozrejme tiež nátlak. Ďalší nátlak je výsmech spolužiakov.

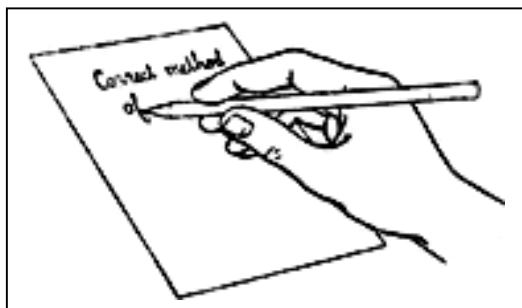
Ďalší moment je reflexné pôsobenie napodobovacieho pudu. Niektorý ľavák sa medzi pravákmi celkom nevedome bez zjavného nátlaku preladí na praváka. Týmto prípadom, ak sa neobjavia škodlivé následky, nechávame voľný priebeh.

Iné deti sa hanbia za používanie ľavej ruky. Týchto je treba podporiť a precvičiť k používaniu ľavej ruky.

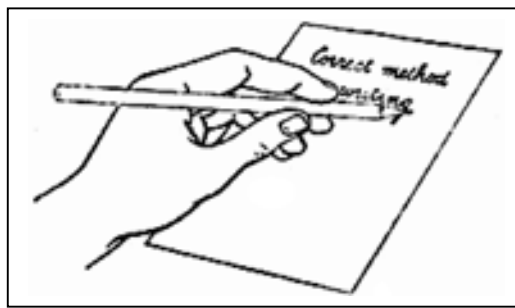
Metodika písania ľavou rukou

Držanie tela - žiak sedí rovno, v miernom predklone. Predlaktie opiera o dosku celkom symetricky. Stredná rovina tela je daná chrbticou a nosom. Od tejto roviny sa pri písaní nevychyľuje telo ani hlava.

Poloha papiera (zošita) - pravák si dáva papier na pravú stranu, so sklonom pravého okraja papiera hore, ľavák si dáva papier celkom obdobne (presný zrkadlový obraz) od strednej roviny doľava so sklonom pravého rohu dole.

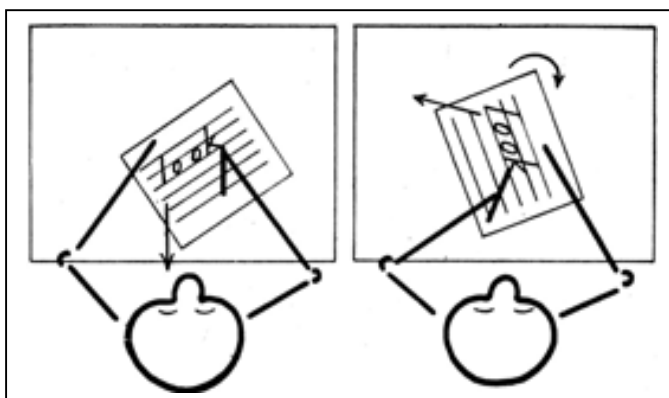

správna poloha papiera a správne držanie náčinia pri písaní pravou rukou (podľa M. M. Clarka)

správna poloha papiera a správne držanie náčinia pri písaní ľavou rukou (podľa M. M. Clarka)

Sklon zošita - je za rôznych okolností rôzny podľa toho, či sa píše v horných či dolných riadkoch. Platí zásada, že sklon má byť taký, aby ruka pri pohybe celej paže od ramena tvorila čiaru súbežne s linkami zošita. Niekedy je vhodné sklon prehnať.

poloha zošita pri písaní pravou a ľavou rukou (väčší sklon)

Písacie potreby - si kladie žiak na ľavú stranu dosky stola rovnako ako predlohu. Ceruzku či pero drží medzi palcom a ukazovákom celkom obdobne (zrkadlovo) ako pravák, medzi palcom a ukazovákom (mierne ohnutým), zospodu ju podopiera prostredným prstom.

Držiatko pera leží v žliabku medzi palcom a ukazovákom a smeruje vedľa ľavého ramena. Spočiatku nácviku je vhodné používať pomocné medzilinky, aby sa ustálila veľkosť písmen. Používanie guľčikového pera prináša mnohé výhody, najmä v počiatočnom nácviku písania a malo by byť pri ľavorukom písaní obecné zavedené.

Poloha ruky - ruka spočíva na malíčku, ktorý sa ľahko opiera o podložku a po nej sa posúva. Chrbát ruky sa ľahko nakláňa vľavo hore tak, aby zvieral s predlaktím tupý uhol. Tým sa zápästný kĺb uvoľní a pripraví pre jemné pohyby celej ruky.

Postup v nácviku písania - je celkom obdobný ako pri začiatkoch písania pravou rukou. Najjednoduchšie sú ťahy zhora. O niečo ťažšie sú ťahy zospodu hore, pri spätných ťahoch sa objavuje niekedy prehnaný spätný sklon. Napríklad pri "L" uteká vratný ťah dole doprava.

Sklon písma - (ležaté doprava) pri ľavorukom písaní spôsobuje niekedy ťažkosti. Ľaváci majú väčšinou tendenciu písať stojato - iba niektorí doľava. Používanie ležatého písma je dané skôr konvenciou než fyziologickými podmienkami. V niektorých krajinách sa dáva prednosť písmu stojatému - je ľahšie, rýchlejšie a čitateľnejšie. To platí i pre písmo ľavoruké. Z toho vyplýva, že nebudeme trvať za každú cenu na písme ležatom, keď by to niektorému ľavákovi spôsobovalo ťažkosti.

Postup v nácviku písmen - na základe vlastných pozorovaní doporučuje E. Veselý začať najprv malou abecedou a potom prejsť na veľkú. Vychádza zo snahy oddialiť nácvik tých písmen, ktoré sú pre ľaváka ťažšie, t.j. tvarovo ľavostranných.

Navrhuje nácvik písmen v tomto poradí:

i,u,n,m,v,j,p,y,r,e,l,b,h,s,š,z,ž,c,č,ch,o,a,d,d',g,k,t,t',f.

N,M,V,U,I,H,K,Z,Ž,P,R,B,C,Č,CH,A,O,G,E,S,Š,L,T,F,D,Ď.

Prípravné cvičenia - žiak cvičí v škole aj doma.

V škole je to obvyklé a osvedčené obťahovanie tvarov písmen, výrazne zveličených pohybom celej paže. Doma má žiak tabuľu, cvičí oblúčky, čiary i celé písmená. Ak nemá tabuľu cvičí si písanie na ploche papiera, ktorý je pripnutý na stenu, či skriňu. Spodný okraj papiera má byť vo výške očí žiaka. Tým je nútený držať ceruzku pred sebou a hore v smere od seba a písať zospodu, vylučuje sa tým zvyk písať zo strany či proti sebe.

Ťažkosti a chyby.

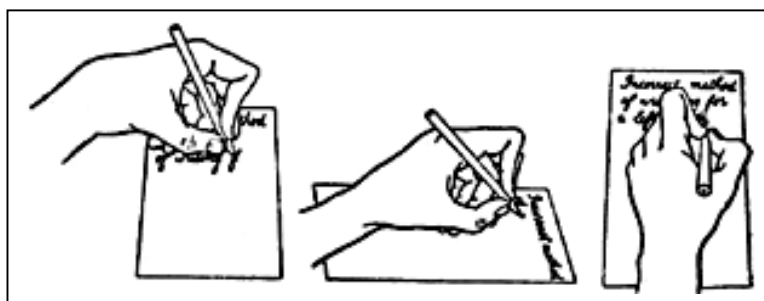
Najčastejšie sú zrkadlové tvary písmen a smerové zvraty.

Zrkadlové tvary - vyskytujú sa aj u pravákov. Nie sú podmienené lateralitou motorickou. Niekedy nejde o zrkadlové tvary, ale aj zrkadlové písanie. Odstrániť sa dajú jednak dôsledným nácvikom správnych tvarov a pomocnými opatreniami. K pomocným opatreniam patrí predpisovanie začiatočných písmen, prípadne slabík na začiatku riadku. Pretože je preň prirodzené pokračovať v riadku, rýchlo sa odnaučí písať zrkadlovo. Keď píše jednotlivé písmená, píše ich pod seba - nie vedľa seba do riadku, pretože medzery zvädzajú opäť k zrkadlovým tvarom. Iným pomocným opatrením je zakrývanie pravého oka - nie je to však vo väčšine prípadov nevyhnutné.

Smerové zvraty - bývajú u pravákov aj u ľavákov. Sú to zmätky pri písaní nielen v smere pravoľavom, ale aj v smere hore a dole. Žiaci robia čiary v opačnom smere, píšu písmená "hore nohami", keď už píšu slová prehadzujú písmená v slabikách, prípadne slabiky v slovách, i keď ich píšu tvarovo správne, nie zrkadlovo (doma - moda, seno - neso a pod.).

Dajú sa odstrániť dôsledným nácvikom písania, osvedčenou pomôckou je hlasné diktovanie si pri písaní.

Nesprávne návyky - si žiak osvojí vtedy, ak nie je správne vedený. Nevie ako si má položiť zošit, kladie si ho ako ostatní spolužiaci. Pri tejto polohe zošita nemôže písať inak než s vytočenou dlaňou, prípadne tak, že drží pero proti sebe - drápkovito. Pri tomto sa kriví chrbtica, zacláňa si, rozmazáva a pod. Pritom môže písať pekne. To nesmie učiteľa pomýliť, pretože môže zlyhávať vo vyšších ročníkoch. Je preto navodiť správny spôsob ľavorukého písania. Čím dlhšie nesprávny návyk trval, tým dlhšie treba konať prípravné cvičenia. K nim patria uvoľňovacie cviky na tabuli a pod. Cieľom je naučiť žiaka, aby držal pero zospodu v smere očnej osy. Preto upevňujeme cvičný papier vyššie. Tieto cviky robí žiak hlavne doma. Treba zdôrazňovať hravý prvok.

nesprávne polohy papiera a nesprávne držanie náčinia pri písaní ľavou rukou
(podľa M.M. Clarka)

Výchova precvičených ľavákov

Treba prihliadnuť k stupňu precvičenia a následkom precvičenia.

a) Ľaváci úplne precvičení - píšú a kreslia pravou a ostatné normálne úkony robia väčšinou tiež pravou rukou.

b) Ľaváci skoro úplne precvičení - pri písaní, kreslení a jedle používajú pravú ruku, v ostatných úkonoch ľavú.

c) Ľaváci precvičení čiastočne - píšú pravou, kreslia však ľavou a ostatné manuálne činnosti robia ľavou rukou.

Podľa následkov:

a) Ľaváci precvičení bez dokázateľných následkov - nevyžadujú osobitné výchovné opatrenia. Ide o deti s nevyhranenou lateralitou prípadne veľmi odolné.

b) Príznaky neurčité - prípadne podozrivé z následkov precvičovania (nerozhodnosť, agresivita) vyžadujú podrobnú analýzu. Ak ťažkosti možno pripísať precvičovaniu a majú tendenciu sa zhoršovať - u stredných a silných ľavákov - je na mieste **návrat ku genotypu laterality** - k ľavorukým činnostiam a ľavorukému písaniu.

c) Následky zjavné až patologické - ktoré sú v dokázateľnej súvislosti s precvičovaním sú tiež jednoznačným dôvodom k návratu genotypu laterality.

Čo sa týka zhodnotenia či je nutný návrat ku genotypu laterality, a teda precvičenie na ľavú ruku, je najlepšie nechať dieťa podrobne psychologicky vyšetriť, kde sa určí typ laterality, stupeň a vhodnosť k návratu.

Akonáhle sa zistí, že žiak precvičením svojej ľavorukosti trpí, čo najskôr je nutné začať so spätným preučeníím. Najlepšie je začať s precvičovaním na ľavú ruku už v predškolskom veku. Treba poznamenať, že precvičovanie sa odporúča najčastejšie v 1., 2. a 3. postupnom ročníku, v literatúre sa však uvádzajú úspešné spätné precvičenia aj v 9. ročníku ZŠ.

Metodika návratu k písaniu ľavou rukou u ľavákov už skôr precvičených.

Akonáhle sa zistí, že prevod je nutný, treba zabezpečiť spoluprácu rodičov a dieťaťa. Treba navodiť situáciu, aby sa žiak chcel k ľavorukému písaniu vrátiť a nie ho odrádzať.

Začiatky ľavorukého písania - doma.

Prípravné cvičenia a začiatky ľavorukého písania žiak robí doma. Je to metodicky náročnejšie, a preto je treba, aby učiteľ poskytol rodičom podrobnú inštrukciú.

Domáce cvičenia sa konajú pravidelne nie však dlho. Stačí 10-15 minút. Platí zásada, aby to bolo pre žiaka potešením a nie nutným zlom.

a) Prípravné cvičenia - sú uvedené v predošlom. Cvičí sa na zvislej tabuli. Dôležité je, aby žiak cvičil s uvoľnením celého tela. Precvičujú sa čiary zhora dolu, krúženie, číslice, písmená. Okrem toho obťahuje predpísané písmená. Stále dbáme na držanie ceruzky hrotom od seba.

b) Začiatky písania - v zošite sa robia rovnakým postupom ako v elementárnej triede. Treba si obstarat' zošity pre prvý ročník. K písaniu sa prechádza už po niekoľkých dňoch prípravných cvičení. V uvoľňovacích cvikoch ľavej ruky sa však stále pokračuje. Môžeme žiakovi písanie uľahčiť naznačením pomocnej linky. Dosiahnutá kvalita písma nám ukazuje ako rýchlo máme postupovať od číslic k

písmenám, slabikám, slovám, vetám až k textu. Riadime sa schopnosťami žiaka - radšej spomalíme, začiatky písania zvládne žiak niekedy za niekoľko dní, inokedy týždňov. Počas cvičenia ľavorukého písania doma pokračuje žiak v škole v písaní pravou rukou.

Keď dosiahne kvalita písma ľavorukého úroveň písma pravej ruky, robí si domáce úlohy ľavou rukou.

Prechod k ľavorukému písaniu v škole - začína sa zásadne až vtedy, keď sa písmo ľavej ruky kvalitou a rýchlosťou vyrovná písmu pravej ruky. Obyčajne je to skôr v matematike.

Prechod k ľavorukému písaniu má prebehnúť nenápadne bez dramatizácií. To je vecou pedagogického taktu učiteľa. Hlavnou povinnosťou učiteľa je nenápadne a nenásilne dozerať na správnu techniku písania, na držanie tela a pera, na polohu zošita a ruky.

Úspešný návrat k ľavorukému písaniu býva obvykle spojený s týmito sprievodnými javmi:

1. Je to predovšetkým celkové ukludnenie žiaka.
2. Začne sa zlepšovať prospech a zvyšuje sa záujem o učenie a školu.
3. Zlepší sa správanie - menej vyrušuje.
4. Zlepšuje sa výkon v písaní vôbec - stačí v diktátoch, robí podstatne menej chýb, miznú výkyvy v klasifikácii.

Dôležité je, že pri prechode na ľavoruké písanie dbáme, aby aj ostatné činnosti dieťa robilo ľavou rukou (kreslenie a pod.).

Záverom zostáva spomenúť ako pristupujeme k deťom s nevyhranenou lateralitou. Výchove tu ponechávame dieťa bez akéhokoľvek nátlaku, aby si samo osvojilo prednostne používanú ruku.

Vyhranenie laterality je dlhodobý proces, tento však prebehne obvykle už v predškolskom veku - zriedka v 1. ročníku ZŠ.